

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3408/2021. (X. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.491/2015/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.I.10.491/2015/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (1)–(3) bekezdését, az I. cikk (1) és (4) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, a 25. cikk (1), (5) és (8) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket.
- [3] Az indítványozó előadása, valamint a bírósági ítéletekben megállapított tényállás szerint az indítványozó (a későbbi per alperese) 2000. július 1. napjától a Fővárosi Bíróság Cégbíróságához osztotta be fővárosi bírósági (jelenleg törvényszéki) bírónak a későbbi per felperesét.
- [4] A Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiumának vezetője 2014. január 20-án közölte szóban a felperessel, hogy 2014. február 3-tól 2014. december 31-ig a Gazdasági Kollégiumban ún. devizahiteles ügyeket kell tárgyalnia, tekintettel az ilyen ügyek magas számára. A felperes még aznap írásban kért tájékoztatást a fenti „átirányításról” (annak jogszabályi alapja, időtartama, indoka tekintetében), válaszlevelében a kollégiumvezető szóbeli egyeztetésre hívta be 2014. február 3-ára. Időközben a Fővárosi Törvényszék elnöke – 2014. január 29-én kelt – 1993.El.VI.D.17/30. számú intézkedésével határozatlan időre a bíró szolgálati helyéül a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiumát jelölte ki.
- [5] Az intézkedés jogalapjaként a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 26. § (1)–(2) bekezdését jelölte meg. A felperes a Bjt. 26. § (4) bekezdésre hivatkozva az intézkedéshez nem járult hozzá, arra hivatkozással, hogy az intézkedés következtében ítélkezési tevékenysége megváltozott, míg korábban cégbírósági bíróként nemperes ügyeket látott el, az intézkedés óta gazdasági peres ügyekben ítélkezik.
- [6] A felperes szerint a bírói beosztásnak van egy tágabb és egy szűkebb értelme, szűkebb értelemben véve a beosztás a bírói ítélkezési tevékenységét (annak tartamát) jelenti, a tágabb értelemben vett beosztás pedig egy gyűjtőfogalom, amely magában foglalja a bírói kinevezéshez kapcsolódó tartalmi elemek összességét, így a szolgálati helyet is. A felperes szerint a támadott intézkedés mind a szűkebb, mind a tágabb értelemben vett beosztását is érintette, annak révén egyrészt ugyanis megváltozott a munkaköre (ítélkezési tevékenysége), másrészt a munkahelye (szolgálati helye) is.
- [7] A Fővárosi Törvényszék elnöke 1993.El.VI.D.17/33. számú tájékoztatásában intézkedését a szolgálati hely módosításának minősítette, mely álláspontja szerint nem érintette a bíró beosztását, így ahhoz a bíró hozzájárulását sem tartotta szükségesnek.
- [8] A bíró az intézkedés ellen benyújtott keresetében a Fővárosi Törvényszék Cégbíróságánál való eredeti beosztása szerinti továbbfoglalkoztatását kérte. Arra hivatkozott, hogy a Bjt. 26. § (4) bekezdésének megfelelően a kifogásolt intézkedéshez a hozzájárulására lett volna szükség, ezt azonban nem adta meg.
- [9] 1.1. Az első fokon eljáró Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.151/2014/6. számú ítéletével a bíró keresetét elutasította. A bíróság egyetértett a bírói beosztás fogalmi kettősségével, és a tágabb értelemben vett beosztás gyűjtőfogalom jellegével. A szűkebb beosztás a bíróság szerint azt a bírósági szintet jelenti, ahová a bírói kinevezése szól, ez tárgyi ügyben a megyei, később törvényszéki bírói pozíció. A beosztás szűkebb értelmezése kapcsán a bíróság nem fogadta el a felperes érvelését, tekintettel arra, hogy a Fővárosi Törvényszéken

cégbírószági beosztás nem létezik. A cégbírószág a Gazdasági Kollégium keretében működik, az ítélkezési feladatokat pedig az ügyelosztási rend tartalmazza. A felperes „átirányítása” tehát nem a beosztás, hanem az ügyelosztási rend módosítására vezethető vissza.

- [10] A szolgálati hely megváltozásával sem értett egyet a bíróság, tekintettel arra, hogy önmagában abból a tényből, hogy a szolgálati hely és a munkavégzés tényleges helye nem azonos, nem következik, hogy a tágabb értelemben vett beosztás is módosításra került volna.
- [11] 1.2. A felperes fellebbezése folytán eljáró Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.21.554/2014/6. számú ítéletével az elsőfokú döntést – egyetértve annak indokaival – helybenhagyta.
- [12] A másodfokú bíróság szerint értelmezésre szorult, hogy a bírók esetében a szolgálati hely és a szűkebb értelemben vett beosztás azonosítható-e a munka törvénykönyve szerinti munkavégzési hellyel és munkakörrel. A törvényszék álláspontja szerint a szolgálati és beosztási hely megegyezik, azaz a szolgálati hely meghatározásánál elsődlegesen nem annak a földrajzi helynek van jelentősége, ahol a bírói tevékenységet folytatják, hanem az adott bíróság hatáskörének. Ebből következően a szolgálati hely nem azonosítható a munkavégzés helyével, ezek egybe is eshetnek, de el is különülhetnek egymástól. Egybeeshetnek, ha a bíró a bíróság székhelyén (annak egyetlen épületében) végez munkát, de el is különülhet, ha az adott bíróság több telephellyel rendelkezik, illetve, ha egyes szervezeti egységei elkülönülten működnek.
- [13] Az ítélkezési tevékenység módosulásánál pedig annak tulajdonított jelentőséget a törvényszék, hogy azt elsősorban a szakmai kollégiumi besorolás határozza meg, azaz a szűkebb beosztásnak – így a kinevezésnek is – magában kell foglalnia az ügyszakot is.
- [14] 1.3. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a felperes felülvizsgálati kérelmét megalapozottnak találta, és Mfv.I.10.491/2015/10. számú ítéletével a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.21.554/2014/6. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.151/2014/6. számú ítéletét pedig megváltoztatta és kötelezte az indítványozót, hogy bírót a cégeljárás ügyvitelébe tartozó ügycsoportokat intéző fővárosi törvényszéki bíróként foglalkoztassa tovább.
- [15] A Kúria szerint a törvényszék helyesen állapította meg, hogy a szűkebb értelemben vett beosztás főszabályként a bíró ítélkező tevékenységének tartalmát jelenti. Helytálló volt annak a megállapítása is, hogy a szűkebb értelemben vett beosztásnak magában kell foglalnia az ügyszakot is, amely keretében a bíró az ítélkező tevékenységét végzi. Ez azonban nem a szakmai kollégiumokkal függ össze, hiszen a járásbírószágokon nem működnek kollégiumok, mégis meg kell állapítani a bírók szűkebb beosztását. A szűkebb beosztás tehát a tágabb értelemben vett beosztás kötelező tartalmi eleme, amely a bíró által végzendő igazságszolgáltatási feladatok meghatározását jelenti. A szolgálati hely kapcsán a Kúria osztotta a másodfokú bíróság álláspontját.
- [16] Ugyanakkor a Kúria szerint a törvényszék tévesen nem tulajdonított jelentőséget annak a ténynek, hogy 2014. január 29-én a felperes 14 éve folyamatosan fennálló beosztása cégbírószághoz beosztott fővárosi törvényszéki bíró volt, és ennek megfelelően a cégeljárás ügycsoportjaiba tartozó ügyeket intézett. Nem volt olyan jogszabályi rendelkezés, amely kifejezetten megtiltotta volna a Fővárosi Bíróság elnökének, hogy a felperes bírót a gazdasági ügyszakon belüli cégügyek intézésére ossza be, így a felperes beosztásáról rendelkező 2000. június 27-én kelt intézkedés jogszerűtlensége nem állapítható meg. Az indítványozó tehát csak akkor kötelezhette volna egyoldalúan a beosztásában meghatározott ügycsoporttól eltérő ügyek intézésére a felperest, ha a beosztása ügyszakra szólt volna és az ügyelosztási rend ezen belüli ügycsoport változást érintett volna.
- [17] A Kúria rögzítette, hogy csak a felülvizsgálati kérelem keretein belül vizsgálhatta felül a jogerős ítéletet, így figyelemmel kellett lennie arra, hogy az indítványozó alperes a sem a perben, sem a felülvizsgálati eljárásban nem vitatta, hogy a felperes beosztása 2000. július 1-től cégbírószágra beosztott fővárosi, majd törvényszéki bíró volt. Továbbá, nem vizsgálhatta, hogy az indítványozó a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 9. §-ába ütközően határozta-e meg az ügyelosztási rendet, mert ez a megelőző eljárásnak nem volt tárgya.
- [18] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsősorban az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdésében [helyesen XXVIII. cikk (1) bekezdés] biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét állította. A jogsérelem alapvető okát abban vélte felfedezni, hogy a Kúria által hivatkozott, a felperes 2000. július 1-jei beosztását tartalmazó, irat valójában nem munkáltatói intézkedés volt, hanem a megküldött írásbeli munkáltatói intézkedéshez csatolt kísérőlevél, és mint ilyen joghatás kiváltására nem volt alkalmas. Az indítványozó szerint a fenti ügyintézői levél nem minősült olyan munkáltatói intézkedésnek, amelyre vonatkozóan nyilatkozatot kellett volna tennie. A Kúria tehát a felülvizsgálat kereteinek meghatározásakor tévedett, hiszen egy joghatás kiváltására

alkalmatlan ügyintézői levélre alapozta érdemi döntését. Az indítványozó szerint ez a tény önmagában sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.

- [19] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [XXVIII. cikk (1) bekezdés] mellett a jogbiztonság [B] cikk (1) bekezdés] és az igazságszolgáltatás függetlenségének [26. cikk (1) bekezdés] a sérelmére is hivatkozott az indítványozó. Álláspontja szerint a fentiek alapján alaptörvény-ellenes a Kúria támadott ítélete, mert a Kúria egyáltalán nem jelölte meg a jogellenesnek talált munkáltatói intézkedést, illetve ezzel összefüggésben nem hivatkozott az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekre sem. A Kúria csak azon jogszabályi rendelkezéseket jelölte meg ítéletében, amelyeket a beosztás módosításánál – álláspontja szerint – nem lehet alkalmazni. Hiányzik tehát az ítélet indokolásából azon jogszabályi rendelkezések megjelölése, amelyek alátámasztanák az érdemi döntés alapjául szolgáló kúriai álláspontot, ti., hogy a beosztás egyoldalúan nem módosítható, illetve, hogy annak módosításához az érintett bíró hozzájárulása szükséges.
- [20] Az indítványozó szerint a Kúria ítélete nem egyértelmű és csak olyan módon lehet végrehajtani, hogy az korlátozza a Fővárosi Törvényszék elnökének az ügyelosztási rend megállapítására vonatkozó jogkörét.
- [21] A fentiekén túl az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (1) és (4) bekezdésére, R) cikkére, a 25. cikk (1), (5) és (8) bekezdésére és 28. cikkére, azonban konkrét alaptörvényi sérelmet nem jelölt meg.
- [22] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A fentiek alapján a Fővárosi Törvényszéket mint közhatalmat gyakorló szervezetet az Abtv. 27. §-a alapján megilleti az indítványozói jogsultság.
- [23] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [24] 3.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során észlelte, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek csak részben tesz eleget.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét pusztán állította, azonban a panasz nem tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az indítványban foglalt kérelem részletes indokolását [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [26] 3.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának a törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény R) cikk (1)–(3) bekezdése, az I. cikk (1) és (4) bekezdése, a 25. cikk (1), (5) és (8) bekezdése, a 26. cikk (1) bekezdése, valamint a 28. cikke [3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3058/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [12]; 3153/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 3208/2021. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [15]]. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy fenti alaptörvényi rendelkezések sérelme tekintetében az indítványozó alkotmányjogilag releváns indokolást sem adott elő [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], ami szintén az érdemi vizsgálat akadályát képezi.
- [27] Az indítványozó hivatkozott a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alkotmányjogi panaszt alapítani [3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [41]; 3062/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [18]]. Jelen esetben az indítvány nem ebben az összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére.
- [28] Mindezek alapján az indítvány csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében felelt meg a törvényi követelményeknek, ezért az Alkotmánybíróság a továbbiakban az alkotmányjogi panasz kizárólag ezen elemét vizsgálta.
- [29] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon

vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [30] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét egyrészt abban látta, hogy a Kúria a felülvizsgálat kereteinek meghatározásakor egy olyan iratra hivatkozott, amely nem volt alkalmas joghatás kiváltására és ennek az ügy érdemében hozott döntésre is kihatása volt. Másrészt úgy vélte, hogy a Kúria ítéletének indokolása hiányos volt, mivel a bíróság nem jelölte meg, hogy mely munkáltatói intézkedést tekinti jogellenesnek, illetve nem jelölte meg a döntés alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezéseket sem.
- [31] A kúriai ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, amely szerint tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a bírósági döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]]. Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára, így a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megállapítására vagy a jogvitát lezáró határozat kizárólag szakjogi tartalmú kritikájára [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]].
- [32] Az indokolt bírói döntéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes álláspontja, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági határozat érvelését tévesnek, megalapozatlannak tartja, nem alapozhatja meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási feltételeket.
- [33] Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi azt is, hogy az indítványozó által állított indokolásbeli hiányosságok olyan törvényértelmezési, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdéseket érintenek, amelyeknek érdemi alkotmányossági felülbírálatára még a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sem adhat alapot. Alkotmányossági szempontból a támadott bírói döntés indokolásában nem tárható fel olyan hiányosság, amely az indokolt bírói döntéshez való jog alkotmányos tartalmára tekintettel alapjogi relevanciával bírna.
- [34] Az alkotmányjogi panaszban kifejtett probléma alapvető kérdése az volt, hogy a felperes bírónak mi volt a besztása. A kérdés nem tekinthető alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek, és a Kúria ítélete – a fentiek alapján – nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [35] 5. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. szeptember 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1707/2016.

